

OSLO TINGRETT

KJENNELSE

Avsagt: 30. desember 2022
Sak nr.: 22-189232TVI-TOSL/08
Dommer: Tingrettsdommer Terje Reinholt Johansen
Saken gjelder: Midlertidig forføyning; registrering av trossamfunn

Jehovas vitner

Advokat Anders Christian Stray Ryssdal

mot

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Jehovas vitner ble formelt registrert som trossamfunn i Norge den 15. oktober 1985, etter å ha virket aktivt over lang tid her til lands. Gjennom denne registreringen kvalifiserte Jehovas vitner seg også for statstilskudd etter lovgivningens rettsregler for statlig godkjente trossamfunn.

Jehovas vitner ble gjennom vedtak 27. januar 2022 fra Statsforvalteren i Oslo og Viken fratatt statsstøtte for tilskuddåret 2021. Etter klage inntok Barne- og familiedepartementet ved sitt klagevedtak 30. september 2022 samme standpunkt. Vedtaket i departementet er gjort til gjenstand for ugyldighetssøksmål mot staten som trossamfunnet Jehovas vitner anla for Oslo tingrett 21. desember 2022.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i kjølvannet av den inndratte statsstøtteordningen for Jehovas vitner også gjort nærmere vurdering av om Jehovas vitner kan tillates å stå registrert som et trossamfunn, jf. de krav som er stillet til dette i lov 24. april 2020 om trossamfunn § 6 og trossamfunnsforskriften 18. desember 2020. Statsforvalteren traff så vedtak 22. desember 2022 etter trossamfunnsloven § 4 om avregistrering av Jehovas vitner som trossamfunn, noe som bl.a. medfører tap av den vigselsadgang som trossamfunnet lovlig har innehatt til bruk for medlemmer av trossamfunnet fra og med januar 2023.

Vedtaket om tap av statstilskudd, og dette siste vedtaket om tap av registrering som trossamfunn, springer ut ifra det samme faktiske og rettslige grunnlag – og som retten kommer tilbake til.

Jehovas vitner, ved prosessfullmektig advokat Anders Ryssdal, har inngitt begjæring datert 28. desember 2022 om midlertidig forføyning og fremholdt at registreringsnektelsen er ugyldig. Det er der lagt ned slik

påstand:

1. Jehovas vitner har krav på å være registrert som trossamfunn frem til det er endelig avgjort om Statsforvalteren i Oslo og Vikens vedtak av 22. desember 2022 er ugyldig.
2. Jehovas vitner tilkjennes sakens omkostninger.

Kort om det underliggende saksforholdet i forføyningssaken her:

Den 25. oktober 2022 sendte Statsforvalteren i Oslo og Viken varsel til Jehovas vitner der statsforvalteren opplyste om at det ble vurdert å trekke tilbake registreringen av Jehovas vitner som trossamfunn. Statsforvalteren viste til de samme forhold som i statsstøttesaken, og at dette kunne ha betydning for registreringen av Jehovas vitner som trossamfunn, men

de konkrete forhold som ligger bak kan ikke sees å være nærmere utdypet i dette varselet. Det ble samtidig gitt opplysninger om at omlegging av praksis ville kunne sette registreringsaken i et nytt lys. Avslutningsvis står det i varselet:

Dette brevet er som nevnt et varsel om at det kan bli aktuelt for Statsforvalteren å slette trossamfunnet fra vårt register. Et endelig vedtak om tap av registrering, vil få den konsekvens at samfunnet mister retten til å kreve tilskudd, og at en eventuell vigselsrett opphører.

Samfunnet står for øvrig fritt til å utøve sin religion og sine aktiviteter uavhengig av en offentlig registrering.

Jehovas vitner bad om en utsettelse for å inngi sine kommentarer til statsforvalterens forhåndsvarsel om registreringsnektelse, og dette ble imøtekommet ved brev 14. november 2022. I brevet opplyste imidlertid statsforvalteren at utsettelsen medførte at statsforvalteren ikke rakk å fatte sitt vedtak før årsskiftet hvor trossamfunnsloven § 23 om registreringsovergang utløp i tid. For alle praktiske formål ville dermed Jehovas vitner være avregistrert som trossamfunn fra og med januar 2023.

Jehovas vitner, ved advokat Anders Ryssdal, innga merknader ved brev 2. desember 2022 og nytt brev 14. desember 2022.

Statsforvalteren fattet for sin del vedtak i saken 22. desember 2022 der det bl.a. står:

Jehovas vitner ble registrert hos Statsforvalteren 15.10.1985, og er registrert frem til 01.01.2023 etter overgangsreglene i den nye trossamfunnsloven § 23 andre ledd.

Vi mottok 21.10.2022 søknad om registrering etter den nye trossamfunnsloven. Vi behandler også søknaden i dette vedtaket.

Vedtak

Vi trekker tilbake registreringen av Jehovas Vitner som trossamfunn, jf. trossamfunnsloven § 4 tredje ledd jf. samme lov § 6, jf. trossamfunnsforskriften 6 første ledd.

Vi avslår ny registrering av Jehovas Vitner som trossamfunn, jf. trossamfunnsloven § 4 tredje ledd, jf. trossamfunnsforskriften § 4 fjerde ledd.

Den nærmere begrunnelsen for registreringsnektelsen er i hovedsak todelt. Det første forhold er knyttet til spørsmål om utmelding fra trossamfunnet. Det annet forhold er knyttet til spørsmål om negativ sosial kontroll overfor mindreårige. Disse to forhold er sammenfatningsvis omtalt slik i statsforvalterens vedtak 22. desember 2022:

Dersom et medlem i Jehovas Vitner endrer sin religiøse overbevisning og ønsker å forlate trossamfunnet skal vedkommende etter det ovennevnte behandles som om de var ekskludert. Dette betyr at medlemmene ikke lengre kan ha kontakt med familie og venner i trossamfunnet uten at dette kan få konsekvenser for de gjenværende medlemmene. Vi viser til «Vær hyrder for Guds hjord» («Eldsteboken») kapittel 12 punkt 17 (1) om «Unødvendig samvær med ekskluderte eller slike som har trukket seg». Etter vår vurdering utgjør denne praksisen en form for sanksjonering av både tidligere medlemmer og gjenværende medlemmer. På denne bakgrunn har ikke trossamfunnet sikret at en utmelding kan skje vilkårløst og uten hindringer fra trossamfunnets side, jf. forarbeidene til trossamfunnsloven § 2, side 254.

- - - -

Det andre forholdet som ledet til nekting av statstilskudd for 2021 i vedtak av 27.01.2022 var at barns rettigheter ble krenket ved at det utøves negativ sosial kontroll av barn i menigheten, herunder på grunn av eksklusjonsreglene av mindreårige døpte, og sosial isolasjon av udøpte barn som ikke oppfører seg i tråd med samfunnets regler. Dette strider med trossamfunnsloven § 6 første ledd, Grunnloven § 104 tredje ledd og Barnekonvensjonen art. 19.

Dette vedtaket 22. desember 2022 om registreringsnektelse av Jehovas vitner som trossamfunn har foranlediget begjæringen om midlertidig forføyning.

Nærmere om hovedkravet i forføyningssaken:

Det anføres av advokat Ryssdal i begjæringen 28. desember 2022 at staten i realiteten har trukket tilbake Jehovas vitners registrering som trossamfunn *uten et formelt vedtak*, og at dette er i strid med helt grunnleggende forvaltningsrettslige prinsipper. Retten bemerker allerede nå at statsforvalterens vedtak 22. desember 2022 oppfattes som et realitetsvedtak; altså et formelt vedtak som også uttrykkelig er undergitt klageadgang til Barne- og familiedepartementet. Statsforvalteren besluttet samtidig at det *ikke* var aktuelt å gi eventuell klage oppsettende virkning etter forvaltningsloven § 42. Om dette heter det i vedtaket:

Dette innebærer at Jehovas Vitner ønsker å forbli registrert, beholde vigselsrett og mulighet til å kreve statstilskudd frem til en eventuell klagebehandling er ferdig, eller en domstolsbehandling av saken er endelig avgjort.

Det er Statsforvalterens vurdering at det ikke er grunnlag for å gi utsatt iverksetting av vedtaket.

I forføyningsbegjæringen går det imidlertid i rette med innholdet i vedtaket 22. desember 2022. Det gjøres gjeldende at Jehovas vitner er et trossamfunn som må ha krav på å være

registrert inntil spørsmålet om vedtakets gyldighet er endelig avgjort av klageinstansen og/eller domstolene, og at trossamfunnet må ha krav på utsettelse i saken iht. forvaltningsloven § 42.

Advokat Ryssdal fremholder at statsforvalterens beslutning om ikke å gi vedtaket utsatt iverksettelse er vag og uklar ved at statsforvalteren ikke tok inn over seg at et trossamfunn har vedvarende krav på å være registrert så lenge vilkårene i trossamfunnsloven er oppfylt – noe som her ikke er endelig avgjort. Videre ble også departementet bedt om at statsforvalterens vedtak måtte utsettes frem til vedtaket var undergitt overprøving, men som ikke er blitt besvart av departementet ved fristutløp 27. desember 2022 satt av advokat Ryssdal. Det gjøres gjeldende at det er nødvendig å begjære midlertidig forføyning overfor domstolen knyttet til utsatt iverksettelse av statsforvalterens vedtak idet trossamfunnet ellers risikerer å miste registreringen fra og med 2. januar 2023 – før trossamfunnet har fått anvendt sin grunnleggende rett til å klage på vedtaket.

Advokat Ryssdal understreker at avregistrering vil påvirke omdømmet og hverdagen til alle de 12 000 Jehovas vitner som bor i Norge, og særlig de som gjennom de nærmeste uker har konkrete gifteplaner og har til hensikt å bli viet innen trossamfunnet.

Jehovas vitner anfører at registreringsnektelse i realiteten er av stor betydning og svært inngripende ettersom trossamfunnet da ikke lenger har vigselfrett, sml. trossamfunnsloven § 9 andre ledd. På et kortsiktig plan er det fastsatt at minst tre par i Jehovas vitners menigheter skal inngå ekteskap i januar 2023, og et par i februar 2023. På et langsiktig plan påpekes det at Jehovas vitner vil stå uten mulighet til å utføre vigslar over lang tid ettersom dom i saken først kan ventes i tingretten mot slutten av 2023; med mulighet for flere ankerunder oppover i rettssystemet. Særlig denne langsiktige virkningen av statsforvalterens vedtak påstås å ville påføre Jehovas vitner, og dets medlemmer, store ulemper og mulig uopprettelige skader.

Selv om Jehovas vitners medlemmer i prinsippet kunne inngått ekteskap på andre måter, anføres det i lys av religionsfriheten å være helt urimelig at staten påtvinger medlemmene å vie seg i andre trossamfunn eller borgerlig, for å oppnå status som ektefeller. Selv om statsforvalterens vedtak ikke er til hinder for at Jehovas vitners medlemmer samles, påstås vedtaket å ha fundamental innvirkning på Jehovas vitners religionspraktisering.

Advokat Ryssdal har fremholdt at vedtaket er ugyldig, og at Jehovas vitner har krav på å fortsette å være registrert på lik linje som andre trossamfunn. Kravet på å fortsette å være registrert som trossamfunn må anses å være i behold i samsvar med vilkårene i trossamfunnsloven § 4 første ledd hvor det stilles krav til medlemsantall og stedlig tilhørighet med mer.

Tingretten må etter dette finne at vedtaket er beheftet med grove faktiske og rettslige feil og at hovedkravet er sannsynliggjort. Det vises ellers til den omfattende fremstillingen i stevningen 21. desember 2022 om statstilskudd overfor Oslo tingrett om hvorfor vedtaket å frata Jehovas vitner statstilskudd er klart rettsstridig. Det samme gjelder i forhold til nekting av registrering.

Tingretten bør etter dette legge til grunn at *forføyningskravet om rett til utsatt iverksettelse* er blitt sannsynliggjort av Jehovas vitner jf. tvisteloven § 34-2.

Nærmere om sikringsgrunnen:

Også kravet om *tilstrekkelig sannsynliggjort sikringsgrunn* etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b) er oppfylt.

Om sikringsgrunnen fremheves særlig at slikt skal være «nødvendig» for å få en midlertidig forføyning når en ordning ikke kan gjennomføres på en annen måte, jf. *Flock, Midlertidig sikring*, s. 108. Det er tilfellet her ettersom statsforvalteren har varslet at registreringen av Jehovas vitner opphører ved årsskiftet, og hvor både statsforvalteren og departementet ikke har forholdt seg til kravet i forvaltningsloven § 42 om at avgjørelsen skal «avgjøres snarest mulig». Hva som inngår i vurderingen av om det er nødvendig å få en midlertidig forføyning for å «avverge en vesentlig skade eller ulempe» fremgår bl.a. av Rt. 2002 s. 108 med utgangspunkt i en bredt sammensatt vurdering.

For det første mister Jehovas vitner brått rettigheter som trossamfunnet har hatt i 30 år, og som alle andre registrerte trossamfunn fortsetter å ha.

For det andre er Jehovas vitner av den oppfatning at statsforvalterens vedtak utgjør et svært alvorlig og urimelig inngrep i deres menneskerettighetsbeskyttede rett til fri religionsutøvelse og foreningsfrihet, jf. Grl. §§ 16 og 101 og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 9 og 11 hvor EMD gjentatte ganger har bekreftet at Jehovas vitner er en «known religion», (*Kokkinakis v. Greece*, No. 14307/88, avsn. 32, 1993; *Manoussakis and Others v. Greece*, No. 18748/91, avsn. 40, 26 September 1996), «with a long-standing existence internationally» (*Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas and Others v. Austria*, No. 40825/98, avsn.98, 2008), og «an active presence in many countries worldwide, including all the European States.» (*Jehovah's Witnesses of Moscow and Others v. Russia*, No. 302/02, avsn.155, 2010). EMD har truffet mer enn 65 avgjørelser til fordel for Jehovas vitner, som bekrefter at deres religiøse praksis er i samsvar med loven. For det tredje er det stor sannsynlighet for at Jehovas vitner vil oppleve en økt stigmatisering og mer religiøst hat dersom de ikke får fortsette å være registrert som et trossamfunn. Statsforvalterens vedtak sender et signal til det norske samfunnet om at deres religiøse tro og praksis er spesielt skadelig. Dette igjen fører til oppfordringer til diskriminering og religiøst hat. Etter statsforvalterens vedtak om nektelse av statstilskudd

den 27. januar 2022, ble minst én av Jehovas vitners Rikets saler (hvor religiøse møter holdes) i Norge utsatt for hærverk. Dersom Statsforvalteren trekker tilbake registreringen til Jehovas vitner, vil det utvilsomt føre til ytterligere stigmatisering av en allerede sårbar religiøs minoritet som har vært hardt forfulgt av naziregimet og fortsatt er forfulgt i land som Russland. Det å trekke tilbake registreringen ville stille Jehovas vitner i et «unfavourable light in public opinion» og «may amplify prejudices», og fremme den feilaktige antagelsen om at de er en «dubious sect» og en annenrangs religion. «[S]uch a situation of perceived inferiority goes to the freedom to manifest one's religion». (Magyar Keresztény Mennonita Egyház and Others, avsn. 92 og 94; İzzettin Doğan and Others [GC], avsn. 68 and 95.) Dette gjør seg enda mer gjeldende, i lys av det faktum at Jehovas vitner synes å være det eneste trossamfunnet – av 739 registrerte trossamfunn i Norge – som fratas registreringen av statsforvalteren på grunnlag av myndighetenes vurdering av legitimiteten til deres religiøse tro og praksis, og i strid med EMK artikkel 9 og 11. En sjefredaktør, som ikke har noen tilknytning til Jehovas vitner, beskrev statsforvalterens handlinger som et «uverdig korstog mot Jehovas vitner» (Valgerds uverdige korstog mot Jehovas vitner (dagen.no)). Statsforvalteren har således ikke behandlet Jehovas vitner på lik linje med andre trossamfunn, i strid med diskrimineringsforbudet, jf. Grl. §§ 98 og EMK art 14 i sammenheng med art. 9 og 11.

Det bemerkes i sistnevnte sammenheng at ingen av de hundrevis av muslimske registrerte trossamfunnene i Norge (minst 220 i 2018) har fått sin registrering tilbakekalt (eller blitt nektet statsstøtte) selv om EMD har vurdert at «sharia [en samling av religiøse lover og regler som utgjør islamsk lov] is incompatible with the fundamental principles of democracy» (Refah Partisi (the Welfare Party) and Others v. Turkey [GC], nos. 41340/98, 41342/98, 41343/98 and 41344/98, avsn. 123, ECHR 2003-II; Kasymakhunov and Saybatalov v. Russia, no. 26261/05 avsn. 111, 2013).

EMDs storkammer har også uttalt: «the Court can but note that several international bodies have expressed their concern about the application of Sharia law to Greek Muslims in Western Thrace and the discrimination thus created, in particular against women and children ...» (Molla Sali v. Greece [GC], no. 20452/14, avsn. 153, 2018).

Verken jødiske, muslimske eller kristne registrerte trossamfunn har blitt fratatt registreringen (eller blitt nektet statsstøtte), selv om de praktiserer omskjæring av guttebarn. Registreringen er heller ikke tilbakekalt for de mange trossamfunnene som krever at deres tilhengere praktiserer strenge former for faste eller som krever at deres tilhengere (inkludert små barn) har på seg spesifikke klær eller overholder strenge religiøse kostholdskrav. Som EMD fremholdt i Jehovah's Witnesses of Moscow and Others v. Russia, no. 302/02, avsn. 118 og 144, 2010:

«The Court observes, on a general note, that the rites and rituals of many religions may harm believers' well-being, such as, for example, the practice of fasting, which

is particularly long and strict in Orthodox Christianity, or circumcision practised on Jewish or Muslim male babies. It does not appear that the teachings of Jehovah's Witnesses include any such contentious practices»

Statsforvalteren har ikke opptrådt på lignende måte mot noen andre trossamfunn til tross for påstander om «negativ sosial kontroll» fra eks-medlemmer (se for eksempel: Jo mere blasfemi jo mindre negativ sosial kontroll (exmuslimsofnorway.com)).

Det bemerkes også at Den norske kirke er beskyttet mot den offentlige inngripende behandlingen og stigmatiseringen som Jehovas vitner har måttet gjennomgå og som resulterte i at registreringen ble trukket tilbake og at statstilskudd ble nektet, jf. trossamfunnsloven § 1.

Jehovas vitner, sett i forhold til Den norske kirke og de mer enn 700 registrerte kristne, jødiske og muslimske trossamfunnene, har «received less favorable treatment» uten «an objective and reasonable justification» (Izzettin Doğan and Others v. Turkey [GC], no. 62649/10, avsn. 170, 26 April 2016; Paulik v. Slovakia, no. 10699/05, avsn. 51, ECHR 2006-XI (utdrag)). Grunnlaget for forskjellsbehandlingen er religion. (Hoffman v. Østerrike, 23. juni 1993, avsn. 33, serie A nr. 255-C)

Til slutt, som bekreftet i statsforvalterens vedtak 22. desember 2022, har Jehovas vitner tre uker på å angripe avgjørelsen. Klageadgangen antas illusorisk hvis vedtaket likevel trer i kraft den 2. januar 2023 og vil være i strid med retten til en rettfærdig rettergang, jf. GrL §§ 95 og 97 og EMK art 6.

Det er ikke særlig tvilsomt at det er nødvendig for å «avverge en vesentlig skade eller ulempe» at tingretten fastsetter en midlertidig ordning som går ut på at Jehovas vitner har krav på å være registrert som trossamfunn frem til det er avgjort om vedtaket er ugyldig, og at det således foreligger sikringsgrunn.

For øvrig foreligger det «fare ved opphold», jf. tvisteloven § 34-2 annet ledd.

Vurderingen av om det foreligger «fare ved opphold» er konkret, og det avgjørende vil være om situasjonen er «så vidt prekær at det ikke er tid til å få grunnlaget for hovedkravet belyst tilfredsstillende på vanlig måte i en muntlig forhandling», jf. Schei mfl., Tvisteloven kommentarutgave, s. 1198.

Statsforvalteren har varslet at de vil trekke tilbake registreringen umiddelbart, og departementet har unnlatt å gi tilbakemelding på anmodningen om utsatt iverksettelse av vedtaket etter forvaltningsloven § 42. For Jehovas vitner er det helt nødvendig å få en rask avklaring på om de kan utøve rettighetene som tilfaller et registrert trossamfunn både nå

og etter nyttår. Situasjonen for Jehovas vitner – og dets medlemmer – er derfor «så vidt prekær» at det ikke er tid til å få belyst saken i en muntlig forhandling. I denne forbindelse anføres også at statsforvalteren på kort varsel, med ett slag, har endret rettsstillingen for Jehovas vitner som har vært et registrert trossamfunn så lenge vi har hatt ordningen fra 1985, og hvor trossamfunnet har vært aktivt til stede i Norge i over 100 år.

Tingretten bemerker:

Det fremgår av tvisteloven § 32-1 tredje ledd at:

Den som har et krav som går ut på annet enn betaling av penger, kan begjære midlertidig forføyning etter kapittel 34 dersom det foreligger en sikringsgrunn.

Retten har funnet at det er fare ved opphold, og har truffet avgjørelse i saken uten at partene har vært innkalt til muntlig forhandling, jf. tvisteloven § 32-7 annet ledd. Av samme grunn har saksøkte heller ikke fått anledning til å uttale seg før beslutning ble fattet.

Tingretten oppfatter saksøkeren slik i forføyningssaken her at det egentlig menes å foreligge todelt «krav»; fortrinnsvis at Jehovas vitner må ha rettskrav på at forvaltningen gir klagesaken oppsettende virkning i påvente av forvaltningsmessig klagevedtak eller dom i rettsapparatet. Samtidig oppfattes saksøkeren slik at det også hevdes å foreligge annet krav om fortsatt registrering av Jehovas vitner som godkjent trossamfunn etter norsk lov og forskrift om trossamfunn.

Det følger av tvisteloven § 34-2 at saksøkeren i en forføyningssak som denne både må sannsynliggjøre at det foreligger et hovedkrav, men også sannsynliggjøre at det foreligger en særskilt sikringsgrunn. Dette er nærmere omtalt i Kommentirutgaven til tvisteloven av Schei m.fl. (Universitetsforlaget, 2. utg. 2013) side 1232.

Forvaltningsloven § 42 første ledd, første og annen setning, lyder:

Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Når en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved domstol, kan organ som nevnt utsette iverksettingen til det foreligger endelig dom.

Kompetansen som følger av denne lovbestemmelsen i forvaltningsloven § 42 tilkommer den utøvende makt (forvaltningen), ikke den dømmende makt (domstolene). Retten kan innunder dette saksforholdet ikke sette seg inn i statsforvalterens eller departementets sted

og beslutte utsatt iverksettelse av vedtaket 22. desember 2022 med hjemmel i forvaltningsloven § 42 som fullt ut er undergitt forvaltningens frie skjønn. Saken om avregistrering er heller ikke av en slik karakter at det naturlig åpnes opp for vurderinger i retning av at forvaltningsavgjørelsen beror på myndighetsmisbruk.

Retten er dermed henvist til å vurdere gyldigheten av statsforvalterens realitetsvedtak 22. desember 2022 som innebærer at Jehovas vitner fratras formell registrering som trossamfunn fra januar 2023.

Hvorvidt vedtaket om registreringstap er et ugyldig forvaltningsvedtak (nullitet) utløser krevende faktiske og juridiske vurderinger. Det tilstøtende spørsmålet, om tap av statstilskudd for 2021, springer ut ifra samme rettsfakta som i registreringsaken her, og er allerede brakt inn i søksmålsprosess med ventende dom. Tingretten har nå i romjulen, uten mulighet for kontradiksjon med motparten før årsskiftet, ikke mulighet til å forestå en forsvarlig vurdering av saksøkerens påstand om ugyldig registreringsnektelse. Dette vil samtidig innebære at saksøkerens så langt ikke har sannsynliggjort at vedtaket er ugyldig (ikke sannsynliggjort et hovedkrav).

I denne situasjon skal tingretten vurdere om det er grunnlag for å anvende unntaksregler for bruk av midlertidig forføyning; bestemmelsen i tvisteloven § 34-2 annet ledd som lyder:

Dersom det er fare ved opphold, kan midlertidig forføyning beslattes selv om kravet ikke er sannsynliggjort.

Saksøkeren har rettet særskilt fokus på at rettsvirkningen av avregistrering – så som tap av vigselsrett, tap av omdømme samt ledsagende stigmatisering av trossamfunnet – vil ramme Jehovas vitner meget hardt. Bestemmelsen overlater til domstolen å anvende et helhetlig skjønn når denne unntaksregelen vurderes tatt i bruk.

Retten befinner seg i tidsnød, og ved årets siste virkedag før vedtaket 22. desember 2022 trer i kraft fra primo januar 2023. Retten kan vanskelig se at tungtveiende forvaltningsmessige hensyn skulle være til hinder for at avregistreringsvedtaket undergis midlertidig suspensjon, samtidig som en suspensjon av vedtaket heller ikke på noen konkret måte kan sees å utsette samfunnet for noen form for konkret overlast (ut over en videreført adgang til å forestå vigsler). Retten er for øvrig av den oppfatning at de hensyn og interesser som Jehovas vitner har brakt til torgs i saken her fremstår som forholdsvis vektige. Det er klar overvekt av hensyn som tilsier midlertidig bruk av unntaksregelen, og retten fastsetter at vedtaket 22. desember 2022 inntil videre ikke effektueres, jf. tvisteloven § 34-2 annet ledd.

Tingretten oppfatter situasjonen slik at partene egentlig er uenige også om et ytterligere element knyttet til fortsatt registrering av trossamfunnet; forholdet til overgangsregelen i trossamfunnsloven § 23. I vedtaket 22. desember 2022 heter det om dette:

Ny søknad om registrering etter trossamfunnsloven

Vi mottok 21.10.2022 ny søknad om registrering etter trossamfunnsloven. Etter trossamfunnsloven § 4 tredje ledd kan et trossamfunn nektes registrering dersom ett eller flere av vilkårene for å nekte tilskudd i § 6 er oppfylt.

Etter trossamfunnsforskriften § 4 fjerde ledd skal samfunn som ikke oppfyller vilkårene i trossamfunnsloven § 1 andre ledd og § 4 første ledd, nektes registrering. Det samme gjelder dersom det foreligger forhold som nevnt i trossamfunnsloven § 6 første ledd.

I forarbeidene til trossamfunnsforskriften uttales det at: «*Etter departementets syn bør ikke tros- og livssynssamfunn som begår, oppfordrer til eller gir støtte til slike alvorlige krenkelser som nevnt i loven § 6 første ledd, kunne bli registrert.*»¹¹

Som nevnt tidligere har Jehovas Vitner brutt trossamfunnsloven § 6. Vi har vurdert at den gamle registreringen på denne bakgrunn skal trekkes tilbake, jf. trossamfunnsloven § 4 tredje ledd. Det er på denne bakgrunn at også den nye søknaden om registrering avslås, jf. trossamfunnsloven § 4 tredje ledd, jf. trossamfunnsforskriften § 4 fjerde ledd.

- - - -

Trossamfunnet har vært registrert på overgangsordning etter den gamle trossamfunnsloven, jf. trossamfunnsloven § 23. Denne overgangsordningen varer til 01.01.2023. Trossamfunnsloven åpner ikke for mulighet til en forlenget overgangsperiode, og Statsforvalteren har heller ikke kompetanse til å forlenge denne ordningen.

Det er etter dette påkrevet å se nærmere på lovbestemmelsen § 23 («Overgangsregler») der de sentrale ledd lyder:

Det første året det skal gis tilskudd etter denne loven, skal satsen for tilskudd per medlem til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke fastsettes slik at den om lag svarer til det samlede tilskuddet fra staten og kommunene til Den norske kirke per medlem. Følgende tilskudd fra stat og kommune til Den norske kirke skal ikke regnes med i tilskuddsgrunnlaget:

a) statlige tilskudd som er en følge av avviklingen av tjenestebolig- og bopliktordningen til prestene i Den norske kirke

b) statlige tilskudd til den delen av rettssubjektet Den norske kirkes pensjonspremie som er knyttet til pensjonsrettigheter som tilsatte i Den norske kirke har opparbeidet som tjenestemenn i staten

c) tilskudd fra stat og kommune til oppgaver som er felles for alle innbyggere i Norge og som ikke er utgifter til egentlig kirkelige formål.

Tros- og livssynssamfunn som er registrert eller har mottatt tilskudd etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna eller lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn, skal anses registrert i to år etter at loven trer i kraft, likevel slik at bare samfunn som har minst 50 medlemmer som oppfyller vilkårene i § 4 første ledd bokstav a til c, kan kreve tilskudd etter § 5.

Vigselsrett som tidligere er tildelt personer i et tros- eller livssynssamfunn, beholdes i inntil to år etter at loven har trådt i kraft, forutsatt at vilkårene i forskrift med hjemmel i § 9, er oppfylt, og tros- eller livssynssamfunnet vedkommende tilhørte da vigselsretten ble tildelt, består.

Det er siste ledd i denne overgangsregelen som tingretten her i korte trekk ser nærmere på. Denne bestemmelsen åpner for at *godkjente* trossamfunn kan få videreført vigselsretten i en overgangsfase. Tingretten vurderer det slik at selv om saksøkeren ikke har godtgjort at det nå foreligger rettskrav på fortsatt registrering da et slik krav (ennå) ikke er sannsynliggjort, vil unntaksregelen i tvisteloven § 34-2 annet ledd også på dette punkt kunne komme Jehovas vitner til unnsetning som en ren forlenget rettslig virkning av at retten fastsetter forføyning. Retten finner det ikke nødvendig å utforme egen slutningspunkt akkurat om denne bestemmelsen.

Kjennelsen her står ikke ved lag inntil gyldighetsspørsmålet er rettskraftig avgjort, men inntil annerledes måtte bli bestemt av domstolene.

Saksøkeren har blitt hørt med bruk av en sjelden anvendt unntaksregel om midlertidig sikring, samtidig som det ikke er sannsynliggjort at de alminnelige vilkår for bruk av midlertidig forføyning er oppfylt. Ut ifra disse omstendighetene finner ikke retten å kunne tilkjenne saksøkeren påståtte saksomkostninger i forføyningssaken her, sml. tvisteloven § 20-2 tredje ledd bokstav a) om at det her anses å foreligge tungtveiende grunner for å frita saksøkte fra omkostningsansvar – særlig ved anvendelse av unntaksregelen og hvor saksøkte ikke er blitt hørt – sammenholdt med at kravet som sådan fremstår som tvilsomt.

SLUTNING

1. Jehovas vitner skal inntil annerledes av retten fastsettes være registrert som trossamfunn etter trossamfunnsloven frem til det er brakt nærmere klarhet i om Statsforvalteren i Oslo og Vikens vedtak av 22. desember 2022 er ugyldig.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Retten hevet

Terje Reinholt Johansen

Partene og enhver annen som rammes kan ved henvendelse til Oslo tingrett, C. J. Hambros plass 4, Oslo, begjære muntlig forhandling om den midlertidige forføyningens rettmessighet.